

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové, soudce zpravodaje JUDr. Tomáše Langáška a soudce JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **M. T.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 13. října 2014, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. května 2015, č. j. 42 Ad 31/2014 - 20,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 4. listopadu 2013, č. j. X byl žalobci přiznán starobní důchod ve výši 13 732 Kč měsíčně. Námitky žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaná svým rozhodnutím ze dne 13. října 2014, č. j. X zamítla. Žalobě proti tomuto rozhodnutí však Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 7. května 2015, č. j. 42 Ad 31/2014 - 20 vyhověl, rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Právě proti tomuto rozsudku se žalovaná (dále též „stěžovatelka“) brání kasační stížností.

[2] Podstatou sporu je otázka výše starobního důchodu, resp. otázka zápočtu dosažené doby pojištění. Žalobce v námitkách i správní žalobě brojil proti tomu, že žalovaná mu pro účely stanovení výše starobního důchodu nezapočetla do dob pojištění dobu, kterou strávil ve vyšetřovací vazbě od 1. ledna 1976 do 15. dubna 1977, ač byl žalobce pravomocně v plném rozsahu zproštěn obžaloby, definitivně rozsudkem Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 20. dubna 1978. Podle žalobce šlo o vazbu neoprávněnou, ostatně byl za ni tehdy Ministerstvem spravedlnosti České socialistické republiky odškodněn částkou 55 389 Kčs. Žalovaná se naopak opírala o § 66 odst. 1 a 7 vyhlášky Federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 128/1975 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění do r. 1988 (dále jen „vyhláška“), podle nichž *„důchodové zabezpečení podle předchozích odstavců jsou též obvinění ve vazbě, pokud jsou zařazeni do práce za podmíněk uvedených v odstavci 1. Ústav, v němž se vykonává vazba, je povinen do jednoho týdne oblést příslušnému orgánu důchodového zabezpečení vzetí do vazby (propuštění z vazby) obviněného, který je poživatelem jakékoliv dávky důchodového zabezpečení.“* Podle žalované tato vyhláška neumožňuje inkriminovanou dobu vazby zhodnotit jako dobu pojištění, neboť v té době žalobce ve vazbě do práce zařazen nebyl.

[3] Krajský soud nicméně žalobě, jak již bylo řečeno, vyhověl. Konstatoval, že § 66 odst. 1 a 7 vyhlášky nemůže být aplikován, neboť žalobce byl ve vazbě neoprávněně a skutečnost,

že nebyl zařazen do práce, mu nelze klást k tíži. Vyhláška na takové situace nepamatuje, žalobce pravomocně odsouzen nebyl, proto ani nemohl být soudně rehabilitován podle zákona č. 119/1990 Sb. Podle krajského soudu je zde tedy mezera v právní úpravě, již je nutno překlenout ústavněkonformním výkladem. S ohledem na čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a dobré mravy je podle krajského soudu nutno „*dobu neoprávněného omezení osobní svobody, v souvislosti s níž nebylo ubraženo, ani zpětně, důchodové pojištění v zákonné výši, ... posuzovat jako vyloučenou dobu ve smyslu § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, tj. jako dobu trvání důchodového pojištění bez výdělků*“, srovnatelně jako dobu dočasné pracovní neschopnosti dle § 16 odst. 4 písm. a) zákona o důchodovém pojištění; ostatně před vzetím do vazby byl žalobce řádně zaměstnán a jen pro vazbu nemohl v práci pokračovat, poznamenal krajský soud.

[4] V kasační stížnosti stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádala o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti. Stěžovatelka uvedla, že pokud by Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil, dostala by se věc do stadia nového posouzení žaloby. Krajský soud by pak mohl, jsa vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, rozhodnout opačně než v prvním žalobním řízení, v důsledku čehož by došlo k „obživnutí“ původního rozhodnutí stěžovatelky. Důsledkem nového rozhodnutí krajského soudu by však nebylo zrušení v mezidobí vydaného nového rozhodnutí stěžovatelky. Nastala by tak situace, kdy by vedle sebe existovala dvě opačná rozhodnutí o téže věci. Výše nastíněný výsledek je podle názoru stěžovatelky zcela nežádoucí, neboť takovou situaci není možné existujícími procesními instituty prakticky řešit. Rozhodnutí o původní žalobě by pak dle stěžovatelky ztratilo smysl, což by pro ni znamenalo nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout osobám, ve smyslu § 73 odst. 2, ve spojení s § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Žalobce se k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nevyjádřil.

[6] Podle ustanovení § 107 s. ř. s. nemá kasační stížnost odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Přitom přiměřeně užije ustanovení § 73 odst. 2 až 4 s. ř. s. Podle ustanovení § 73 odst. 2 s. ř. s. soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Podle ustanovení § 73 odst. 3 s. ř. s. se přiznáním odkladného účinku pozastavují do skončení řízení před soudem účinky napadeného rozhodnutí.

[7] Jak již dříve Nejvyšší správní soud ve své četné judikatuře konstatoval, poskytují soudy ve správním soudnictví primárně ochranu subjektivním veřejným právům a rovněž institut odkladného účinku je koncipován především jako dočasná procesní ochrana žalobce – účastníka správního řízení – před okamžitým výkonem pro něj nepříznivého rozhodnutí, jsou-li pro to splněny zákonem předepsané podmínky. Situace, kdy bude možno dovozovat vznik nepoměrně větší újmy na straně žalovaného správního orgánu v důsledku rozhodnutí krajského soudu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, tak budou nepochybně představitelné na straně žalovaného správního orgánu v poněkud omezenější míře, než jak tomu bude na straně žalobce. [Podle dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu tak např. nelze spatřovat nenahraditelnou újmu způsobenou žalovanému (dle dřívější dikce § 73 odst. 2 s. ř. s.) v tom, že mu bude krajským soudem uložena povinnost vyplatit žalobci dávku důchodového pojištění, přeplatek na dani apod. (srov. usnesení ze dne 20. září 2006, č. j. 6 Ads 99/2006 - 33 či usnesení ze dne 5. ledna 2005, č. j. 1 Afs 106/2004 - 49, publ. pod č. 982/2006 Sb. NSS)].

pokračování

[8] S ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení před soudem nicméně nelze žalovanému správnímu orgánu upírat právo obrátit se v případě nesouhlasu s výsledky soudního přezkumu provedeného krajským soudem na Nejvyšší správní soud s kasační stížností. Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. dubna 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 - 49, publ. pod č. 1255/2007 Sb. NSS, pak zásadně platí, že zruší-li krajský soud rozhodnutí správního orgánu, je povinností správního orgánu pokračovat v řízení a řídit se přitom závazným právním názorem vyjádřeným v pravomocném soudním rozhodnutí, bez ohledu na to, zda je ve věci podána kasační stížnost. V témže usnesení však rozšířený senát Nejvyššího správního soudu poukázal i na možné negativní dopady, které mohou nastat v souvislosti s přezkumem rozsudku krajského soudu, jímž bylo zrušeno správní rozhodnutí, na základě kasační stížnosti podané žalovaným. Nejvyšší správní soud uvedl, že za situace, kdy by byl takový rozsudek krajského soudu zrušen, dostala by se věc do stadia nového posuzování žaloby krajským soudem. Ten, vázán právním názorem kasačního soudu (ustanovení § 110 odst. 3 s. ř. s.), může rozhodnout o zákonnosti správního rozhodnutí opačně, načež původní (zrušené) správní rozhodnutí „obživne“, aniž by důsledkem nového rozhodnutí krajského soudu bylo současné zrušení v mezidobí případně vydaného dalšího správního rozhodnutí. Vedle sebe tu tak mohou být dvě odlišná či dokonce opačná správní rozhodnutí o téže věci. Při odhlédnutí od situace, že i nové rozhodnutí krajského soudu může být napadeno kasační stížností, stejně tak jako nové správní rozhodnutí další žalobou, následně rozsudek krajského soudu také kasační stížností, jde jistě o výsledek nežádoucí a procesními instituty příslušných správních procesních předpisů obtížně řešitelný. Nejvyšší správní soud připustil, že takový případ lze řešit přiznáním odkladného účinku podané kasační stížnosti.

[9] Nejvyšší správní soud na základě uvedeného názoru rozšířeného senátu dospěl k závěru, že tento nežádoucí stav, který v daném případě reálně hrozí, je v rozporu s principem právní jistoty, a lze v něm tudíž spatřovat nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, ve smyslu ustanovení § 73 odst. 2 s. ř. s. Současně usoudil, že přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem, s nímž by naopak byl v rozporu důsledek popsany výše, čemuž má přiznání odkladného účinku kasační stížnosti zabránit. Pokud jde o žalobce, přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti mu újma nevznikne, ostatně nic takového ani netvrdil; žalobce pobírá starobní důchod ve výši, jež mu byla přiznána, a ve hře je toliko jeho zvýšení o poměrně malou částku. I kdyby Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky nakonec zamítl a stěžovatelka by rozhodla v souladu s právním názorem krajského soudu, rozdíl by byl žalobci jednorázově zpětně vyplacen.

[10] Proto Nejvyšší správní soud rozhodl, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

[11] Zbývá dodat, že Nejvyšší správní soud v obdobných případech postupuje stejně jako nyní, o čemž svědčí početná a ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (například usnesení č. j. 6 Ads 146/2011-99 ze dne 22. prosince 2011, usnesení č. j. 3 Ads 11/2012 - 27 ze dne 15. února 2012, usnesení č. j. 4 Ads 120/2012 - 30 ze dne 7. prosince 2012, usnesení sp. zn. 6 Ads 15/2013 ze dne 10. dubna 2013, usnesení sp. zn. 6 Ads 18/2013 ze dne 10. dubna 2013 a mnohé další).

[12] Šestý senát Nejvyššího správního soudu nepřehlédl, že před rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu aktuálně probíhá řízení, v němž se řeší právě otázka, zda lze za obdobné situace odkladný účinek kasační stížnosti stěžovatelky přiznat (usnesení č. j. 10 Ads 99/2014 - 44 ze dne 28. srpna 2014, RS 15/2014). Vzhledem k tomu, že jde o otázku procesní, rozhodnutí o níž je zákonem svázáno maximální třicetidenní lhůtou, neshledal šestý senát Nejvyššího správního soudu důvod k tomu, aby řízení v této věci přerušil a s rozhodnutím

o návrhu na přiznání odkladného účinku vyčkával na rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. června 2015

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu